

The Queen of Sheva

1

**Hebrew Translation
of the Targum Sheni
on Megillat Esther:
The Throne of
Solomon**

הוא המלך שלמה אשר עשה כסא גדול למלכותו. צפה אותו זהב מופז, ממולא באבני שוהם, ומשובץ באבני בהט ושש, ומלא אותו מלואת אבני נפך לשם ופטדה וכל מיני מרגליות טובות, כמוהו לא היה ולא נעשה לכל מלך, ואין כל ממלכה יכולה להכין ולעשות כסא הדומה לו. וזה מעשה הכסא, עומדים עליו שנים עשר אריות זהב ולעומתם שנים עשר נשרי זהב, אריה לעומת נשר ונשר לעומת אריה מקובלים איש אל אחיו. יד אריה זהב בימינו לעומת כנף נשר זהב בשמאלו, וכנף נשר זהב בשמאלו

לעומת יד אריה זהב בימינו. מספר האריות שבעים ושנים והנשרים שבעים ושנים. וראש עגול לכסא ממעל למקום מושב המלך, ולו שש מעלות זהב ככתוב ויעש המלך כסא שן ושש מעלות לכסא, וכן על המעלה הראשונה רובץ שור זהב ולעומתו אריה זהב, על המעלה השנית רובץ זאב זהב ולעומתו כבש זהב, על המעלה השלישית רובץ נמר זהב ולעומתו גמל זהב, על המעלה הרביעית רובץ נשר זהב ולעומתו טווס זהב, על המעלה החמישית רובץ חתול זהב ולעומתו תרנגול זהב, ועל המעלה השישית רובץ נץ זהב ולעומתו יונה זהב, ועל ראש הכסא נצבת יונת זהב ובידה אוזות נץ זהב. וככה עתידים כל האומות והלשונות להמסר ביד מלך המשיח וביד בית ישראל עמו.

וממעל לראש הכסא עומדת מגורת זהב ערוכה בכל מערכתיה, בנרותיה בכפתוריה במלקחיה במחותריה, בגביעיה ופרחיה. ויוצאים מצדה האחד שבעת קני מגורת זהב המצויינים עליהם שבעת אבות העולם, ואלה שמותם, אדם, נח, שם, אברהם, יצחק, יעקב, ואיוב ביניהם. ומצדה השני יוצאים שבע קנים אחרים המצויינים עליהם שבעת חסדי העולם, ואלה שמותם, לוי, קהת, עמרם, משה, ואהרן אלדד ומידד וחור (נ"א וחגי) הנביא ביניהם. ועל ראש המגורה קבוע כד זהב מלא שמן זית זך, אשר ממנו מעלים נרות בית המקדש. ותחתיה קבוע אגן זהב מלא שמן זית זך אשר ממנו מקריבים שמן לנרות המגורה, והיה מתאר עליו עלי הכהן הגדול, ושתי שבלי זהב יוצאות מן האגן הגדול המצויירות עליו שני בני עלי חפני ופנחס. ומבין שתי שבלי הזהב יוצאות שתי צנורות זהב המצויירות עליהן שני בני אהרן נדב ואביהוא. ושני מושבות זהב אחד לכהן גדול ואחד לסגן הכהנים. וממעל לראש

הוא ובניו בקרב ישראל. וכשבא הכהן גדול לשאול לשלום המלך שלמה, וכל הזקנים יושבים מימין הכסא ומשמאלו ודנים את העם, ובהיות עדי שקר באים לפני המלך שלמה, היו הגלגלים הנעשים בחכמה מתגלגלים וסוככים אז השוררים נועים, האריות שואגים, הזאבים טורפים, הכבשים פועים, הנמרים צועקים, הגמלים בוכים, החתולים מיללים, הטווסים מיכבים, התרנגולים קוראים, הנצים מצצפים, והצפרים כלם נוהים והומים לחטוף לב העדים למען לא יעידו עדות שקר. והיו העדים אומרים בלבכם נעיד עדות אמת ואם אין נהיה נעקרים ומשורשים מן העולם. ובעלות המלך שלמה לשבת על כסא מלכותו אשר כמוהו לא היה ולא נעשה לכל הממלכות, היו האריות זורקים ומפורים כל מיני בשמים בעלייתו.

הכסא היו קבועים שבעים כסאות זהב, אשר בס יושבים שבעים סנהדרין שופטי משפט לפני המלך שלמה. ושני דגני הים יושבים משני אזני המלך שלמה, למען לא יזוע ממקום השבת. וממעל לראש הכסא קבועים בו ארבעה ועשרים גפני זהב העושים צל למלך שלמה, וכשבקש המלך שלמה ללכת לכל מקום אשר הוא חפץ, הכסא הולך תחתיו בתכונה הידועה לו. וכאשר ישים רגלו על המעלה הראשונה שור הזהב היה מנחה אותו על המעלה השנית, ומן השנית לשלישית, ומן השלישית לרביעית, ומן הרביעית לחמישית, ומן החמישית לשישית, ומן השישית עד אשר ירדו הנשרים ולוקחים את המלך שלמה ומעלים ומושיבים אותו על ראש הכסא, ותנין זהב אחד היה מתוקן בכסא כדמות גלגל המתגלגל. וכאשר היו שומעים המלכים כלם את שמע כסא המלך שלמה, מתקבצים וכאים יחד ומשתחווים לפניו ואומרים לכל הממלכות, לא נעשה ככסא הזה, ואין כל אומה ולשון יכולה להכין כמוהו. ובאשר המלכים היו רואים שבת הכסא ומתכונתו היו משבחים ומהללים למי שברא העולם כולו.

וכשהיה עולה המלך שלמה ויושב על כסא מלכותו, היה שב הנשר הגדול ולוקח כתר מלכות ונותנה בראשו, ואחרי כן התנין הגדול היה מתגלגל בגלגלים שנעשו בחכמה, ואז האריות והנשרים מתגלגלים בחכמה, ועולים להיות צל על ראש המלך שלמה. ויונת הזהב יורדת מן העמוד ופוחתת הארון, ולוקחת ספר תורה ונותנו ביד המלך שלמה, לקיים מה שאמר משה בתורתו והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו למען יאריך ימים על ממלכתו

ועוד כטוב לך המלך שלמה ביין, אמר להביא עוף השמים, חית הארץ, ורמש האדמה, שדים רוחות ופגעים, ויהיו מרקדים מפוזים ומכרכרים לפניו להראות המלכים היושבים לפניו את יקר תפארת גדולתו, וסופרי המלך היו קוראים אותם בשמותם. וכולם מתקבצים ובאים אליו לא בויקים ולא בכבלי ברזל ולא בכך אדם הנוהג כם. בעת ההיא נתבקש ונדרש זיו שדי (הוא

תרנגול הבר) בין העופות ולא נמצא, ויצו עליו המלך בחמתו להביאו וליסרו. ויען זיו שדי לפני המלך ויאמר לו, הסכת ושמע אדני מלך כל הארץ ויבאו דברי באזניך, הלא ג' חדשים אשר נתתי עצה בלבי ועצות אמיתות אשר נתיעצתי, לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי, כי אמרתי אעופה ואראה בעולם

כולו היש מלכות או ממשלה אשר לא ישמע לאדוני המלך, הסתכלתי וראיתי מדינה אחת אשר שם עירה קיטור בארץ מזרח, אדמתה מזהב יקרה, והכסף בחוצות כזבל, ועצי השדה שתולים שם מששת ימי בראשית, ושותים מים מגן עדן. חיל גדול וצבא רב כתוכם, ועטרת זהב בראשם, אין בידם לערוך מלחמה ואין ביכלתם להכות ולירות בקשת, והכזב מארצם נעדרת. אף אמנם ראיתי אשה אחת מושלת ומולכת עליהם ושמה מלכת שבא. ועתה אם מצאתי חן בעיניך וכשר הדבר לפני אדוני המלך, אזזור כגבור חלצי ואקום

ואלך לעיר קיטור למדינות שבא. אאסור מלכיהם בזקים ונכבדיהם בכבלי ברזל ואביאם אל אדוני המלך. ויישב הדבר למלך, ויקראו סופרי המלך ויכתבו מכתב ויענדו ויקשרו אותו בכסף זיו שדי, ויקם ויעל לשמי מרומים. ויעף כיעף בין העופות ובהיותו פורח ועופף פרחו ויעופפו כל העופות אחריו. וילכו לעיר קיטור למדינת שבא, ויהי לפנות בקר ותצא מלכת שבא להשתחוות לשמש כמשפטה, והנה חשך השמש מפני העופות. ותשלח ידה בבגדיה ותקרעם ותהי כמשחוממת ובהיותה משחוממת ירד אליה זיו שדי, ותרא והנה אגרת קשורה בכנפו, פתחה האגרת ותקרא. ומה היה כתוב בה, ממני המלך שלמה שלום לך ושלוש לשריך, הלא ידעת אם לא שמעת כי המליך אותי הקב"ה על חית הארץ ועל עוף השמים, על שדים ועל רוחות ועל לילין, וכל מלכי מרח ומערב צפון ודרום באים ושואלים לשלומי. עתה אם יש נפשכם לכא אלי ולשאלו בשלומי, כבוד גדול

אתן לכם מכל המלכים היושבים לפני. ואם תמאנו ומירתם ולא תשאלו לשלומי, אשלח אליכם מלכים חיילים ופרשים. ואם תאמרו מי הם המלכים החיילים והפרשים אשר למלך שלמה. חיות השדה המה המלכים, עוף השמים הם הפרשים, והחיילות הם השדים והרוחות והלילין החונקים אתכם על ערסיכם ובבתיכם. וחיות השדה יהרגו אתכם בשדה, ועוף השמים יאכלו את בשרכם מעליכם.

וכשמוע מלכת שבא את דברי האגרת הזאת, שבה ותשלח ידה שנית בבגדיה ותקרעם, ותצו לקרא לזקנים ולשרים ותאמר אליהם, הלא ידעתם אם לא שמעתם מה שלח אלי המלך שלמה. ויענו יחדיו ויאמרו אליה אין אנו יודעים המלך שלמה ובמלכותו אין אנו חפצים. והיא לא שתה לבה גם לדבריהם ולא שמעתם, אך שלחה ותקרא אל כל תופשי משוט וחובלי הים אשר לה. ותצו לעמוס ולטעון האניות בעצי ברושים ובכל מיני מרגליות טובות, ותשלח למלך שלמה ששת אלפים נערים ונערות כלם בני שנה אחת, כלם בני חדש אחד, כלם בני יום אחד, כלם בני רגע אחד, כלם בני קומה אחת, כלם בני קצב אחד, וכלם לבושים לבוש ארגמן. ותכתוב אגרת ושלחה בידיהם למלך שלמה, מעיר קיטור ועד ארץ ישראל מהלך שבע שנים, עתה אבקש ממך וארצה פניך ואבוא לפניך מקץ שלש שנים.

ויהי מקץ שלש שנים ותבא מלכת שבא אל המלך שלמה ירושלימה. וכשמוע המלך שלמה כי באה אליו מלכת שבא, הוציא לקראתה את בניו בן יהוידע הדומה לאילת השחר היוצאת לעת בוקר, ולכוכב נוגה העומד ומבריק בין הככבים, והדומה לשושנה היושבת על פלגי מים. ויהי בראות מלכת שבא אותו ירדה מעל המרכבה. עמד בניהו בן יהוידע ויאמר לה למה ירדת מן המרכבה. ותען המלכה ותאמר לו האם אינך המלך שלמה, ויען בניהו בן יהוידע ויאמר אליה אין אני המלך שלמה כי אם אחד מעבדיו היושבים לפניו, ותשב פניה אחורנית ותשלה משלה ותאמר, אם לא ראיתם את האריה אתם רואים את רכבו. ואם לא ראיתם המלך שלמה אתם ראיתם את מראה האיש היפה העומד לפניו. ויבא אותה בניהו בן יהוידע אל המלך שלמה.

וכאשר שמע שלמה כי באה אליו מלכת שבא והגיעה אל בית מלכותו, קם המלך מהיכלו וילך וישב אל בית זכוכית אשר לו. ותחשב המלכה בלבה כאשר ראתהו, ותאמר המלך שלמה במים הוא יושב, אז הגביהה שולי בגדיה לעבור ונראה לה שערות ברגליה, ענה המלך שלמה ואמר לה יפך הוא יופי הנשים ושעריך הם שערות האנשים, ושער יפה לאנשים ודופי לנשים. ותען המלכה ותאמר לו אדוני המלך אחודה לך שלשה חידות אם תפתור אותם לי אדע כי איש חכם אתה, ואם לא כיתר האנשים אתה לי. ותשא משלה ותאמר באר עץ ודלי ברזל השובא אבנים ומשקה מים מה הוא. ענה המלך ויאמר לה זאת היא שפופרת הקנה אשר נותנים כולו הכחול. ענתה המלכה ותאמר עפר מן האדמה יצא ומאכלו עפר מן הארץ, נשפך כמים ומביט לבית, מה הוא. ענה המלך ויאמר לה זה הוא הזפת. ותען המלכה ותאמר רוח סערה הולך בראש כלם וצועק צעקה גדולה ומרה, כופף ראשו כגמון, שבת לשרים ודופי ואביונים, פאר למתים ויגון לחיים.

D ↓

שמחה לעופות ואלו לדגים, מה הוא. ויען המלך ויאמר זאת היא הפשטה. ותדבר אליו המלכה כדברים האלה לא האמתית לדברים עד אשר באתי ותראינה עיני, והנה לא הוגד לי החצי הוספת חכמה וטוב אל השמועה אשר שמעתי, אשריך ואשרי אנשיך ואשרי עבדיך אלה.

ויבא אותה המלך אל תוך היכל מלכותו. וכראות מלכת שבא את יקר תפארת גדולתו נתנה שבח והודאה למי שבא אותו, ותאמר יהי ה' אלהיך ברוך אשר חפץ בך לתתך על כסא המלכות לעשות צדקה ומשפט, ותתן למלך זהב וכסף הרבה מאד. ויתן לה המלך את כל חפצה. ומלכי ימה וקדמה צפונה ונגבה כאשר שמעו את שמעו קמו וזעו כלם יחד, ובאו ממקומותיהם בכבוד גדול ובעושר רב כזהב בכסף וכאבנים טובות ומרגליות.

B →

C ↓

Hebrew Translation of the Targum Sheni on Megillat Esther: The Visit of the Queen of Sheva

ותבא לנפתו בחדות וגו' עד פסוק ט'. כתיב (איוב כ"ח י"ב), "והחכמה מאין תמצא", זו מלכת שבא, ששמעה חכמתו, דכתיב ומלכת שבא שמעת את שמע שלמה לשם ה' ותבא לנפתו בחידות, אמר ר' ירמיה בר שלום, מהו בחידות, אמרה לו, אמת הוא שלמה (במדרש משלי ב' הגירסא, "אתה" הוא שלמה) ששמעתי עליך ועל מלכותך ועל חכמתך, אמר לה, הן, אמרה לו, אם אני שואלת מאתך אתה משיבני, אמר לה (משלי ב' ו'), "כי ה' יתן חכמה וגו'", אמרה לו, מהו שבעה יוצאין, ותשעה נכנסין, שנים מווגין, ואחד שותת, אמר לה, בודאי שבעת ימי גדה יוצאין, ותשעה ירחי הולך נכנסין, שני דדין מווגין, ואחד שותת. ועוד אני שואלת, מהו אשה אומרת לבנה, אביך אבי, זקנך בעלי, אתה בני, ואני אחותך, אמר לה ודאי בנותיו של לוט היו. ועוד דוגמא אחרת עשתה לו, הביאה זכרים ונקבות, כולם מראה אחד, וקומה אחת, כולם כסות אחת, אמרה לו, הפרש לי זכרים מן הנקבות, רמזו לסריסו והביאו אגוזין וקליות, התחיל מחלק לפניהם, זכרים שלא היו מתביישין היו נוטלין בכגדיהן, ונקבות שהיו מתביישות נוטלות בסודריהן, אמר לה, אלו זכרים ואלו נקבות, אמרה לו, בני חכם גדול אתה. ועוד דוגמא אחרת עשתה לו, הביאה לו מולין וערלין, אמרה לו הפרש לי מהולין, מיד רמזו לכהן גדול ופתח את ארון הכרית, מהולין שבהן כרעו כחצי קומתן, ולא עוד אלא שנתמלא פניהם מזיו השכינה, וערלים שבהן נפלו על פניהם, מיד אמר לה, אלו מולין ואלו ערלין, אמרה לו מהיכן אתה יודע, אמר לה, מבלעם, דכתיב (במדבר כ"ד ד'), "נופל וגלוי עינים" אלמלא שהיה נופל לא היה רואה ולא כלום. (בילקו"ש מסיים, באותה שעה אמרה (פסוק ז' ח' ט') ולא האמנתי לדברים וגו', אשרי אנשיך וגו', יהי שם ה' א' ברוך וגו').

(מדרש משלי א', ילקו"ש ח"ב רמז תתרפ"ה, וראה זהר ח"ג ש"ח ב', ודף קצ"ד ב')

4

שש מעלות לבסא. שש כנגד ששה רקיעים, (ומקשה) ולא שבעה הן? אמר ר' אבון, הן דמלכא שארי [היכן שהמלך שורה ויושב, ר"ל הקב"ה] טיטיון [מעלה העליונה נסתרת בישיבת המלך], **שש כנגד שש ארצות וכו' (עיי"ש), שש כנגד ששה סדרי משנה וכו', שש כנגד ששת ימי בראשית, שש כנגד שש אמהות, שרה, רבקה, רחל, ולאה, בלחה, וזלפה, אמר ר' הונא, שש כנגד שש מצות שהמלך הוא מוזהר עליהם ומצווה, דכתיב (דברים י"ז פסוק י"ז), "לא ירבה לו נשים", (שם פסוק ט"ז י"ז), "לא ירבה לו סוסים", וכסף וזהב לא ירבה לו מאד" (שם ט"ז י"ט), "לא תטה משפט, לא תכיר פנים, ולא תקח שוחד", עלה במעלה ראשונה הכרוז מכריז יב) ואומרת לו "לא ירבה לו נשים", בשניה מכריז "לא ירבה לו סוסים", בשלישית מכריז "וכסף וזהב לא ירבה לו", ברביעית "לא תטה משפט", בחמישית "לא תכיר פנים", בששית "לא תקח שוחד", וכן הוא אומר וידות מזה ומזה אל מקום השבת, בישיבתו בא לישב, אומר לו, דע לפני מי אתה יושב, לפני מי שאמר והיה העולם וכו' עיי"ש.**

(אסתר רבה א' י"ב, במדבר רבה י"ב כ"א, דברים רבה ה' ה', פסיקתא דרב כהנא פסקא א' ז' ב', ילקו"ש ח"א רמז תשי"ג, ורמז תתק"ז, וראה ילקו"ש ח"ב רמז תתרמ"ו המובא לעיל)

א"ב. אהב נשים נכריות וגו' מן הגוים וגו'. רבי שמעון בן יוחאי אמר, אהב ממש לזנות א, חנניה בן אחי ר' יהושע אומר, על שם (דברים ז' ג') „ולא תתחתן בס"ב, רבי יוסי אומר, (לשם שמים נתכוין) למשכן לדברי תורה ולקרבת תחת כנפי השכינה ג, רבי ליעזר אומר, (החטיאו אותו ממש) על שם (דכתיב גבי שלמה המלך נחמיה י"ג כ"ו) „גם אותו החטיאו הנשים הנכריות ד, אשכח תימר (גירסת המדרש, נמצאת אומר) ר' שמעון בן יוחאי וחנניה ור' ליעזר חדא, [אמרו דבר אחד שחטא בדבר, דמר סבר לזנות ממש, ומר סבר שנתחתן בהם ועבר על „ולא תתחתן, ומר סבר שהחטיאו אותו ממש הנשים הנכריות], ור' יוסי פליג על תליתיהון [ר' יוסי הוא דפליג על כלן וסבירא ליה דלשם שמים נתכוון, ולא נתחתן בהם בגיותן, אלא גיירן והכניסן תחת כנפי השכינה ה]. (ירושלמי סנהדרין פרק ב' הלכה ו', במדבר רבה י' ט', שיר רבה א' י', ילקו"ש ח"ב רמז תתקס"ד).

6

ויהי לו נשים שרות שבע מאות וגו', נשיו הטו את לבבו אחרי אלהים אחרים. אמר רבי היא בר אבא, נוח לו לשלמה אלו היה גורף ביבין, ואל יכתב עליו הפסוק זה [היה נוח לו לשלמה להיות מפנה ומנקה הצנורים שלפני הבתים, מלהיות מלך ישראל, כי אם לא היה מלך לא היה בא לידי עבירה זו שיכתב עליו מקרא זה ח], זמי גרם לו? שנתעסק בדברים שלא היה לו צורך בהם, ומה הם הדברים וכו', הכתיב הקב"ה בתורה (דברים י"ז ט"ז) „לא ירבה לו נשים ולא יסור, לא ירבה לו כסף וזהב, לא ירבה לו סוסים פן ישיב, וכו', (אמר שלמה), אני ארבה נשים ולא אסיר לכבי (אינני מתיירא שליבי סר), אני ארבה סוסים ולא אשיב את העם, (בשמות רבה הגירסא) אמרו רבותינו, באותה שעה עלתה יו"ד שבירבה (פירוש אות יו"ד שבמלת ירבה) ונשתתחה לפני הקב"ה ואמרה, רבוננו של עולם, לא כך אמרת, אין אות בטלה מן התורה לעולם, הרי שלמה עומד ומבטל אותי, ושמא היום יבטל אחת ולמחר אחרת עד שתבטל כל התורה כולה (עד כאן הגירסא בשמות רבה, וקצת מזה בירושלמי, ובתנחומא ובירושלמי הגירסא) תני רבי שמעון בר יוחאי, עלה ספר משנה תורה (באגדת בראשית הגירסא, עלתה תורה לפני הקב"ה) ונשתתחה לפני הקב"ה ואמר, רבון העולמים, עקרני שלמה, עשאני פלסתר [מוזיף], כתבת בי, „לא ירבה לו נשים, לא ירבה לו סוסים, וכסף וזהב לא ירבה לו, וכתיב (לעיל ה' ו') „ויהי לשלמה ארבעים אלף ארות סוסים למרכבו ושנים עשר אלף פרשים, ונשים הרבה, ויהי לו נשים שרות שבע מאות ופלגשים שלש מאות, ורבה כסף וזהב, שנאמר (לעיל י' כ"ז) „ויתן המלך את הכסף בירושלם כאבנים, אמר לו הקב"ה, שלמה ואלף כיוצא בו אובדין מן העולם ואות אחת ממך אינה בטלה לעולם, מי גרם לו (לשלמה המלך לכל זה) על שנתעסק בדברים שלא היה צורך בהם.

(תנחומא וארא ה', שמות רבה ו' א', ירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ו, אגדת בראשית ע"ה, ילקו"ש ח"ב רמז קצ"ה, תתקס"ד, תתקע"ג, וראה לקמן פסוק י"ד לשון הזהר)

